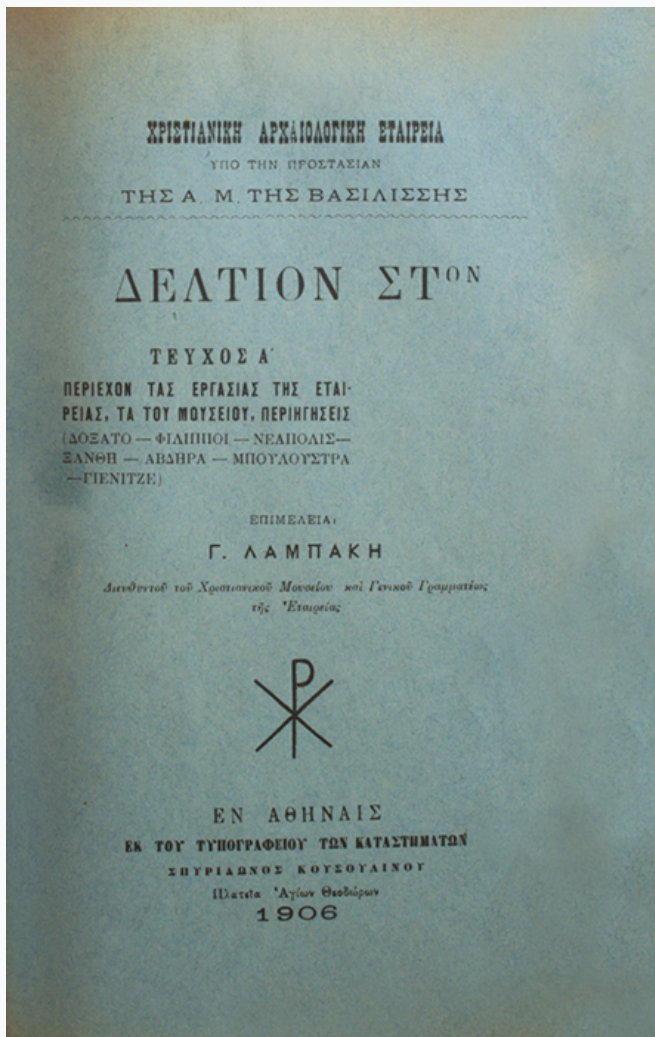

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 6, Αρ. 1 (1906)

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος α', Περίοδος Α'

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Έκθεσις περί των του Μουσείου και Περιηγήσεις του έτους 1904

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1609](https://doi.org/10.12681/dchae.1609)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γ. (2013). Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Έκθεσις περί των του Μουσείου και Περιηγήσεις του έτους 1904. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 6(1), 8-14.
<https://doi.org/10.12681/dchae.1609>

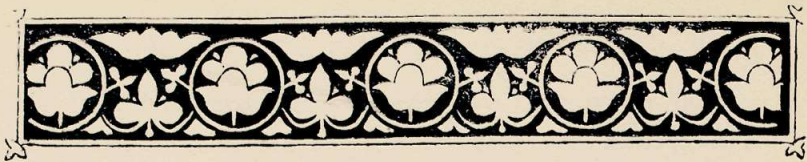

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής
Εταιρείας. Έκθεσις περί των του Μουσείου και
Περιηγήσεις του έτους 1904

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος α', Περίοδος Α' • Σελ. 8-14

ΑΘΗΝΑ 1906

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1904

Α'. Κατάστασις τοῦ Μουσείου.

κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1904 εἰσιῆλθον ἐν τῷ Μουσείῳ ἡμῶν
1006 ἀντικείμενα καταγραφέντα ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς
4188—5194.

ἤτοι εἰσιῆλθον

Προῆλθον δὲ

Βιβλία καὶ ἕτερα ἔντυπα.....	52	Ἐξ ἀγορᾶς.....	10
Χειρόγραφα.....	17	Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Κύπρου	1
Εἰκόνες.....	44	Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησια-	
Ἁγ. Ποτήρια.....	17	στικῶν.....	1
Ἁγ. λαβίδες.....	25	Μητροπ. Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος	9
Ἁγ. Λόγγα.....	7	Ἐκ Σίφνου.....	106
Ἁγ. διακόρια.....	20	Ἐκ Μήλου.....	32

ἦτοι εἰσῆλθον	Προῆλθον δὲ
Ἅγιοι ἀστερίσκοι	Ἐκ Κιμώλου
Ἰερὰ ζέα	Ἐκ Σερίφου
Ἰερατικά ζῶναι	Ἐξ Ἀμοργού
Κλειδόμενα ἱερῶν ζωνῶν	Ἐκ Μυκόνου
Ἐπιτραχήλια	Ἐκ Τήνου
Ἐπιγονάτια	Ἐξ Ἀνδρου
Ἀρχιερατικοὶ σάκκοι	Ἐξ Ἀνάφης
Ἐμοφόρια	Ἐκ δωρεῶν διαφόρων
Ζεύγη ἐπιμανικίων	Φροντίδι τῆς Διευθύνσεως
Ποιμαντικά ράβδοι	
Ἰερὰ ἀντικείμενα	
Ἰερὰ κολυμβήθραι	
Σταυροὶ	
Στιγάρια	
Ὅραρια	
Φελόνια	
Κουβούκλια ἐπιταφίων	
Φωτογραφικὰ ἀπότυπα	
Διάφορα	
Τὸ ὅλον	Τὸ ὅλον
1006	1006

Ἐπεσκέφθησαν δὲ τὸ Μουσεῖον ἡμῶν κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ βιβλίον τῶν ἐπισκεπτῶν ἐν ὄλῳ 5985.

ἦτοι κατὰ

Ἰανουάριον	350	Ἰούλιον	537
Φεβρουάριον	495	Αὐγούστον	458
Μάρτιον	700	Σεπτέμβριον	580
Ἀπρίλιον	835	Ὀκτώβριον	322
Μάιον	580	Νοέμβριον	250
Ἰούνιον	660	Δεκέμβριον	223

Τὸ ὅλον 5985 (1)

(1) Ὡς συνήθως οὐδὲ τοῦ 1/3 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκεπτομένων ἐγγραφομένων, οὔτοι ἀνέρονται περίπου εἰς 17,955.

Β. Περιηγήσεις ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1904.

Σημ. Ἐνταῦθα δημοσιεύομεν συντομοτάτην περίληψιν τῶν περιοδειῶν ἡμῶν, ἢ μᾶλλον σημειοῦμεν τὴν γραμμὴν τῶν ταξειδίων ἡμῶν, ἐπιφυλασσόμενοι εἰς τὰ μετέπειτα Δελτία νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν ἐκτίσει τὰς ἐν ἐκάστῳ μέρει σπονδάς καὶ παρατηρήσεις ἡμῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεσκέφθημεν τὰ ὑπὸ τὸν **Ἑλαιῶνα τῶν Ἀθηνῶν** ξενοκωκλήσια τῆς Μονσταπίδαινας καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Χωστοῦ (4 Μαρτίου).

Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὴν **Χαλκίδα** (17 Ἀπρ.), ἐνθα ἐκ τῶν προθέρων τοῦ ναοῦ ἐξεχώσαμεν τὸν ὑπὸ γῆν κοσμήτην τῆς ἀρχαίας Βασιλικῆς, ὃν πολλαχῶς καὶ ἐφωτογραφήσαμεν.

Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὴν **Λαμία** (19—24 Ἀπρ.), ἐνθα κατεμετρήσαμεν καὶ ἐφωτογραφήσαμεν τὰ καὶ πρὸς ΒΑ μέρος ἔξωθεν τοῦ φρουρίου ἀρχαῖα εἰρεῖλια τῆς παλαιᾶς Ἐπισκοπῆς Ζητουνίου.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἀνέυρομεν πολύτιμον συμβολικὴν παράστασιν (κάνθαρος—βότρυς—ταῖος), συμβολίζονσαν τὴν διὰ τῆς ἱεῤῥας Μεταλήψεως ἀθανασίαν τῶν ψυχῶν (¹). Ἐπίσης ἀνέυρομεν ἐγκρίτου τέχνης ἀνάγλυφον ἀγγελίον ἀγιασμοῦ. (Εἰκ. 1).

Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀρχοντικῆς ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ἀνέυρομεν τοὺς ἀρχαίους ραβδωτοὺς κιονίσκους ἀρχαίων ἀγίων τραπεζῶν κλ.

Εἶτα ἐπὶ τρίμηρον ἐξητιάσαμεν τὰς **Κυκλάδας νήσους**. Ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς δὲ εὐρεθέντων μνημείων οὐδεμίᾳ ἀμφιβολία κατελείφθη, ὅτι αἱ Κυκλάδες ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας.

Παραλείψαντες τὰς νήσους Πάρον καὶ Σίκινον, ἃς ἐν προτέροις χρόνοις ἐξητιάσαμεν, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεσκέφθημεν τὴν **Σίφνον** (24 Ἰουλ.—10 Αὐγούστ.), τὴν λαμπρὰν ταύτην πινακοθήζην τῆς χριστιανικῆς τέχνης, ἐν ἣ ὡς τηλανγεῖς φάροι ἢ

(¹) Τῇ 23 Ἀπριλίου ἐν τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ ἐποιησάμεθα ἐρμηνείαν τῆς συμβολικῆς παραστάσεως ταύτης.

Εἰκὼν 1.

Συμβολικὴ παράστασις τῆς διὰ τῆς ἱεραῆς Μεταλήψεως
ἀθανασίας τῶν ψυχῶν.

Σχολή τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἐφώτιζον τὴν πατρίδα κατὰ τοὺς πικροὺς καὶ σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

Ἐπεσκέφθημεν τὴν **Μῦλον** (10—23 Αὐγούστ.), ἐνθα πολλαχῶς ἐξητάσαμεν, ἐσπουδάσαμεν καὶ κατεμετρήσαμεν τὰς ἀρχαίας χριστιανικὰς κατακόμβας, ἅς, ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιγραφῶν, ἡμεῖς ὠνομάσαμεν, τὴν μὲν μείζονα, «τῶν πρεσβυτέρων», τὴν δὲ μικροτέραν, «Μήλωνος τοῦ πρεσβυτέρου».

Εἰς δὲ τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου ἀνεύρομεν ἀρχαιότατον καὶ περίσεμνον χριστιανικὸν βαπτιστήριον, ὃ πολλαχῶς κατεμετρήσαμεν καὶ ἐφωτογραφήσαμεν.

Ἐπεσκέφθημεν τὴν **Κίωλον** (24—25 Αὐγούστ.), πλήρη μεσαιωνικῶν ἀναμνήσεων.

Ἐπεσκέφθημεν εἶτα τὴν περὶ ὄδη **Σερίφου** (31 Αὐγ.—7 Σεπτεμβρίου), ἀποθανυμένους, οὐ μόνον τὰ ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν περισπέντα ἔργα τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ τῶν κατοίκων λείψανα ἡθῶν καὶ συνηθειῶν τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος, οἷα ἡ ἑορτὴ τῆς νέας Ἰνδικιῶνος, ἡ ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ μυζρὰ ἀνύφωσις πλακός, ἐφ' ἧς ἀναβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς κατὰ τὰς εἰσόδους, τὴν χρῆσιν τῶν ἀμβώνων ἀναμνησκουσα, τὸ χθαμαλὸν τῶν Ἁγίων Τραπεζῶν κλ.

Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὴν **Σύρον** (7—10 Σεπτεμβρ.), τὴν ὠραίαν νῆσον **Ἀμοργόν** (10—18 Ὀκτωβρ.), τὴν πολλὰ ἐν τε τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῷ Μουσείῳ εἰσενεγκοῦσαν, καὶ ἐφ' ἧς ἡ διάσημος τῆς Χοζοβιωτίσεως Μονή.

Εἶτα εἰς **Σύρον** (1) (19—20 Αὐγούστον) ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς «Ἀλληλοβοηθείας» ὠμιλήσαμεν περὶ τῶν Χριστιανικῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Σίφρου, Μήλου, Κιμῶλου καὶ Σερίφου.

Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὴν μυροβόλον, ὁμαλὴν καὶ ἄγαν προσφιλῆ νῆσον **Μύκονον** (21—26 Σεπτεμβρ.), ἐν ἣ ἀπεθανυμένους τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ταξιδήτησιν τῶν ἐν τῇ Μονῇ Τουρλιανῆς ἱερῶν σκευῶν. Ἀδιστάκτως δὲ φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἱερὰ αὕτη Μονή, ἐν ἣ ὡς ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, ἐκάρησαν ὁ σοφὸς Μαρτινείας Θεόκλητος Βίμπος, ὁ Ῥωσομαθῆς Χαλκίδος Εὐγένιος καὶ ὁ Ῥητορικώτατος Θηβῶν Ἰερώνυμος, ἀποτελεῖ τὴν τιμὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι Μονῶν.

Ἐπεσκέφθημεν εἶτα τὴν **Δῆλον** (27 Σεπτεμβρ.) καὶ τὴν ἐγγυὲς Ρίνειαν, μεθ' ἧ ἀφίχθημεν εἰς τὴν ἰδιαίτερον ἡμῶν πατρίδα, τὴν ἱερὰν καὶ προσφιλῆ ἡμῶν νῆσον **Τήνον** (28 Σεπτεμβρ.—3 Ὀκτ.).

Εἶτα ἐπανήλθομεν καὶ αὐθις εἰς **Σύρον** (3—6 Ὀκτωβρίου), ἔνθα δύο ἐτέρας ἐποησάμεθα διαλέξεις περὶ τῶν Χριστιανικῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Ἀμοργοῦ, Μυκόνου καὶ Τήνου, καὶ ἐφωτογραφήσαμεν τὰ ἐσωτερικὰ τῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

(1) Ἐνταῦθα λυπηρὸν ἔσομεν καθῆκον ὅπως ἐκφωνήσωμεν τὸν ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἐξαίφνης ἀποθανόντα τοῖς πᾶσι συμπαθέστατον καὶ καλλίφωνον διάκονον τοῦ περικαλλοῦς ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κωνστ. Ζαλωτῶν.

Μεγίστην δ' ἠσθάνθημεν χαρὰν ὅτι ἐκ τῶν συγγραφῶν ἡμῶν παραλαβόντες τὰ χριστιανικὰ μονογράμματα, διεκόσμησαν τοὺς περικαλλεῖς ναοὺς τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Ἀποβιβασθέντες δ' εἶτα εἰς τὸ χωρίον **Μπατοῖ τῆς Ἄνδρου** (7 Ὀκτωβρ), αὐθωρεὶ ἐπεσεκέφθημεν τὴν περὶ τὴν ὥραν ἀπέχουσαν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Μονὴν Ἁγίαν, μέγιστον θησαυρὸν χειρογράφων (1), ἀμφίων καὶ ἄλλων ἔργων τῆς χριστιανικῆς τέχνης κατέχουσαν· λίαν δὲ φιλοτίμως οἱ ἐκεῖσε πατέρες πολύτιμα κειμήλια ἐπέρ τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἐδωρήσαντο.

Ἐπανελθόντες ἐν Ἀθήναις, μετὰ μικρὰν ἀνάπαιλαν ἐξητάσαμεν τὴν **Λεβαδεῖαν** (10—11 Ὀκτωβρίου)· εἶτα πάλιν τὴν **Λαμῖαν** (12—14 Ὀκτωβρίου)· διὰ δὲ Βόλυν (15 Ὀκτωβρίου) ἐπεσεκέφθημεν τὴν **Λάρισσαν** (16—18 Ὀκτ.). Διὰ Βόλον (19—20 Ὀκτωβρίου) ἐπανήλθομεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Μετὰ μικρὰν δὲ πάλιν ἀνασίνταξιν τῇ 25 Ὀκτ. ἀνεχωρήσαμεν διὰ **Ναύπλιον**. εἶτα διὰ Κορίνθον (27 Ὀκτωβρίου) μετέβημεν εἰς **Δεργένιον** (27 Ὀκτωβρίου). Διὰ Πατρῶν δὲ τῇ 29 Ὀκτωβρίου ἀφίχθημεν εἰς **Μεσολόγγιον**. Διὰ Πατρῶν ἐπεσεκέφθημεν τὸν **Πύργον** (31 Ὀκτωβρίου), τὴν **Ἀμαλιάδα** (1 Νοεμβρίου) καὶ τὴν **Γαστούνην** (2 Νοεμβρίου), ἐν ἣ ἠξητάσαμεν τὸν ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Καθολικοῦ, μεθ' ὃ τῇ 3 Ὀκτωβρίου ἐπανήλθομεν εἰς **Πάτρας**, τῇ δὲ 6 Νοεμβρίου εἰς **Κόρινθον** ἔνθα ἐν τῇ λαμπρῶς φωταγωγηθείσῃ αἰθούσῃ τοῦ Δημαρχείου περὶ ὥραν 6 μ. μ. ἐν ἀσφνκτικῇ συναθροίσει ὠμιλήσαμεν περὶ τῆς ἐν Κορίνθῳ διατριβῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἐξητάσαμεν εἶτα τὴν **Ἀρχαίαν Κόρινθον** (7 Νοεμβρίου), σπουδάσαντες τὰ ἀνακαλυφθέντα χριστιανικὰ συντρίμματα ἐκ τῶν διενεργηθειῶν ἀνασκαφῶν.

Εἶτα ἐπὶ τριήμερον (8—10 Νοεμβρίου) ἐξητάσαμεν τὸν ἱστορι-

(1) Τὰ χειρόγραφα ταῦτα καταγράψας ἐξέδωκε ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπυρ. Λάμπρος ἐν ἰδίῳ καταλόγῳ τῷ 1898, περὶ οὗ ἄλλαχού ἐσταί μοι ὁ λόγος.

κώτατον διὰ τὸν χριστιανισμὸν λιμένα τῶν **Κεγχρεῶν**, ὅπου τὸ πρῶτον ὁ μέγας τῶν ἔθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος ἀπεβιβάσθη καὶ ὁπόθεν ἐξέπλευσεν εἰς Συρίαν καὶ εἰς Ἔφεσον, καὶ ὅπου κατοίκει ἡ πρώτη τῆς Ἐκκλησίας τῶν Κεγχρεῶν διάκονος Φοίβη⁽¹⁾, ἣτις ὡς καλὴ τοῦ νέου θρησκείματος περιστερὰ μετέφερεν εἰς Ρώμην πρὸς τοὺς ἐκεῖ Ρωμαίους χριστιανοὺς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου.

Μετὰ τὰς σπονδὰς ἡμῶν ταύτας, Κύριον εὐδοκοῦντος, ἐπανήλθομεν εἰς τὰ ἴδια.

Θωράκιον ἰ—ια' αἰῶνος. ὅπερ εὔρομεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Παναγίας παρὰ τὸ Τροφώνιον ἐν Λεβαδείᾳ, λόγου ἄξιον διὰ τὴν πλοκὴν τοῦ κοσμήματος. (μῆκ. 0,87 πλ. 0,65).

(¹) Ρωμ. ις'. 1.